

Міжнародне приватне право

УДК 341.171

Косінова Дарина Станіславівна

*доктор філософії, асистент кафедри права Європейського Союзу
Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого*

Косинова Дарина Станиславовна

*доктор философии, ассистент кафедры права Европейского Союза
Национальный юридический университет имени Ярослава Мудрого*

Kosinova Daryna

Philosophy Doctor,

Assistant of the Department of Law of the European Union

Yaroslav Mudryi National Law University

Ткач Дарина Костянтинівна

студентка

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Ткач Дарина Константиновна

студентка

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

Tkach Daryna

Student of the

Yaroslav Mudryi National Law University

Мельниченко Владислав Сергійович

студент

Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого

Мельниченко Владислав Сергеевич

студентка

Национального юридического университета имени Ярослава Мудрого

Melnychenko Vladyslav

Student of the

Yaroslav Mudryi National Law University

**ОСНОВНІ НАПРЯМКИ АДАПТАЦІЇ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ
ДО ПРАВА ЄС**

ОСНОВНЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ АДАПТАЦИИ

ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УКРАИНЫ К ПРАВУ ЕС

**MAIN DIRECTIONS OF ADAPTATION OF UKRAINIAN
LEGISLATION TO EU LAW**

Анотація. Стаття присвячена визначенню сутності та основних напрямків адаптації законодавства України до права Європейського Союзу. Встановлено зміст терміну «адаптація» та особливості його законодавчого закріплення. Крім того, визначено особливості процесу адаптації законодавства України до *acquis communautaire* (*acquis*).

У статті проаналізовано історію становлення ідеї адаптації законодавства України до права Європейського Союзу крізь призму укладених міжнародних договорів, відповідно до яких Україна зобов'язалася здійснити реформування власного законодавства. З'ясовано сутність і значення найголовніших із них: Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (УПС) від 14 червня 1994 року, яка стала одним з головних елементів створення інституційного механізму адаптації та формування нормативно-правової бази для послідовної та ефективної реалізації цього важливого вектора правової реформи; Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами – з іншої, яка стала найбільшим міжнародно-правовим

документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним Європейським Союзом.

У статті проаналізовано основні нормативно-правові акти національного законодавства щодо виконання положень міжнародних угод з приведення законодавства України у відповідність до *acquis* ЄС. Досліджено щорічну звітність, у якій деталізується інформація щодо діяльності органів державної влади у кожній зі сфер адаптації. На основі цієї звітності у статті здійснюється аналіз виконання взятих Україною зобов'язань та стан їх виконання у відсотковому еквіваленті.

Крім того, надається оцінка ефективності діяльності органів державної влади щодо вжиття заходів з виконання взятих Україною зобов'язань та визначаються основні напрямки покращення їх діяльності.

Ключові слова: адаптація, право ЄС, угода, прогрес виконання, завдання, Європейський Союз, законодавство України.

Анотація. Стаття посвячена определению сущности и основных направлений адаптации законодательства Украины к праву Европейского Союза. Установлено содержание термина «адаптация» и особенности его законодательного закрепления. Кроме того, определены особенности процесса адаптации законодательства Украины к *acquis communautaire* (*acquis*).

В статье проанализирована история становления идеи адаптации законодательства Украины к праву Европейского Союза сквозь призму заключенных международных договоров, согласно которым Украина обязалась осуществить реформирование собственного законодательства. Выяснено сущность и значение главных из них: Соглашения о партнерстве и сотрудничестве между Украиной и Европейским Сообществом и их государствами-членами (СПС) от 14 июня 1994 года, которая стала

одним из главных элементов создания институционального механизма адаптации и формирования нормативно-правовой базы для последовательной и эффективной реализации этого важного вектора правовой реформы; Соглашения об ассоциации между Украиной, с одной стороны, и Европейским Союзом, Европейским сообществом по атомной энергии и их государствами-членами – с другой, которая стала крупнейшим международно-правовым документом за всю историю Украины и крупнейшим международным договором с третьей страной, когда-либо заключенным Европейским Союзом.

*В статье проанализированы основные нормативно-правовые акты национального законодательства по выполнению положений международных соглашений по приведению законодательства Украины в соответствие с *acquis* ЕС. Исследована ежегодную отчетность, в которой детализируется информация о деятельности органов государственной власти в каждой из сфер адаптации. На основе этой отчетности в статье осуществляется анализ выполнения взятых Украиной обязательств и состояние их выполнения в процентном эквиваленте.*

Кроме того, дается оценка эффективности деятельности органов государственной власти о принятии мер по выполнению взятых Украиной обязательств и определяются основные направления улучшения их деятельности.

Ключевые слова: *адаптация, право ЕС, соглашение, прогресс выполнения, задачи, Европейский Союз, законодательство Украины.*

Summary. *The article is devoted to defining the essence and main directions of adaptation of the legislation of Ukraine to the law of the European Union. The meaning of the term "adaptation" and the peculiarities of its legislative consolidation are established. In addition, the peculiarities of the*

*process of adaptation of the legislation of Ukraine to the *acquis communautaire* (*acquis*) are determined.*

The article analyzes the history of the idea of adapting the legislation of Ukraine to the law of the European Union through the prism of concluded international agreements, according to which Ukraine has undertaken to reform its own legislation. The essence and significance of the most important of them are clarified: Partnership and Cooperation Agreements between Ukraine and the European Communities and their Member States (PCA) of June 14, 1994, which became one of the main elements of creating an institutional mechanism for adaptation and regulatory framework. for the consistent and effective implementation of this important vector of legal reform; Association Agreements between Ukraine, on the one hand, and the European Union, the European Atomic Energy Community and their Member States, on the other, which has become the largest international legal instrument in the history of Ukraine and the largest international treaty with a third country ever concluded by the European Union.

*The article analyzes the main legal acts of national legislation on the implementation of the provisions of international agreements to bring the legislation of Ukraine in line with the EU *acquis*. The annual reporting is detailed, which details the activities of public authorities in each of the areas of adaptation. Based on this reporting, the article analyzes the fulfillment of Ukraine's commitments and the status of their fulfillment in percentage terms.*

In addition, an assessment is made of the effectiveness of the activities of public authorities in taking measures to implement Ukraine's commitments and identifies the main areas for improving their activities.

Key words: *adaptation, EU law, agreement, progress of implementation, tasks, European Union, Ukrainian legislation.*

Постановка проблеми. Відчуваючи себе частиною європейської сім'ї, Україна поставила за мету вступ до Європейського Союзу. Її досягненню кореспондують ціла низка завдань, які Україна має виконати. Зрозуміло, що українське законодавство потребує систематичних і системних дій, які б підвищили його якість та ефективність. Усвідомлюючи цю необхідність, Україна стала на шлях усунення цих недоліків та започаткувала процес адаптації власного законодавства до права Європейського Союзу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням встановлення та дослідження основних напрямків адаптації законодавства України до права Європейського Союзу займалися такі науковці як: В. Муравйов [1], Н. Мушак [1], Р. Петров [2], Ю. Капіца [3], І. Яковюк [4] та інші, проте дослідження цього питання є актуальним й нині, адже на сьогодні існує ряд питань, які потребують наукового регулювання.

Мета. Основною метою статті є встановлення змісту процесу та основних напрямків адаптації законодавства України до права ЄС, та аналіз вжиття заходів щодо її реалізації.

Виклад основного матеріалу дослідження. Зі здобуттям своєї незалежності Україна стала на європейський шлях власного розвитку. Вбачаючи своє майбутнє серед успішних країн процвітаючого співтовариства, Україна поставила за мету вступ до Європейського Союзу (далі – ЄС). Цілком очевидним є той факт, що задля досягнення цієї мети нашій країні необхідно пройти тернистий шлях реалізації головних вимог. Серед них – адаптація національного законодавства до права ЄС.

Перш ніж приступати до безпосереднього аналізу цього питання, варто визначити, що ж являє собою адаптація, що їй підлягає та до яких саме норм права ЄС вона має здійснюватися. Варто зазначити, що в Угоді про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-

членами – з іншої (далі – Угода), немає чіткого визначення поняття «адаптації», проте вона містить норми, що дають можливість для пошуку відповіді на поставлені запитання.

Відповідно до статті 114 Угоди, визначається, що сторони визнають важливість адаптації чинного законодавства України до законодавства Європейського Союзу. Україна забезпечує, щоб існуючі закони та майбутнє законодавство поступово досягли сумісності з *acquis* ЄС. Статтею 124 Угоди передбачається, що сторони визнають важливість наближення чинного законодавства України до права Європейського Союзу. Україна забезпечує поступове приведення своїх чинних законів та майбутнього законодавства у відповідність до *acquis* ЄС.

Крім того, відповідно до розділу II Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», адаптація законодавства – процес приведення законів України та інших нормативно-правових актів у відповідність з *acquis communautaire*.

Тобто аналіз зазначених положень дає підстави встановити, що термін «адаптація» використовується як синонім «забезпечення відповідності». Однак відповідності яким саме нормам? Угода встановлює, що Україна забезпечує поступове приведення своїх чинних законів та майбутнього законодавства у відповідність до *acquis* ЄС. Відповідно до розділу II Закону України «Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу», *acquis communautaire* (*acquis*) – правова система Європейського Союзу, яка включає акти законодавства Європейського Союзу (але не обмежується ними), прийняті в рамках Європейського співтовариства, спільної зовнішньої політики та політики безпеки і співпраці у сфері юстиції та внутрішніх справ [5]. Отже, ми отримуємо відповідь на друге запитання. Водночас можна встановити, що перелік сфер адаптації законодавства

України не є вичерпним, адже Україна зобов'язується забезпечити відповідність до *acquis* ЄС всього національного законодавства – як чинного, так і майбутнього.

Питання адаптації законодавства України до права Європейського Союзу постало перед нашою державою після підписання 14 червня 1994 року Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами (УПС). Невдовзі після того, як 1998 року ця рамкова угода набрала чинності, Україна почала створювати інституційний механізм адаптації та формувати нормативно-правову базу для послідовної та ефективної реалізації цього важливого вектора правової реформи [6].

Варто зазначити, що УПС регулювала відносини між Україною та ЄС з 1998 року і втратила чинність 2017 року. Їй на зміну прийшла Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами – з іншої, яка надала можливість перейти від партнерства і співробітництва до політичної асоціації та економічної інтеграції.

Угода про асоціацію за своїм обсягом і тематичним охопленням є найбільшим міжнародно-правовим документом за всю історію України та найбільшим міжнародним договором з третьою країною, коли-небудь укладеним Європейським Союзом. Вона визначає якісно новий формат відносин між Україною та ЄС на принципах «політичної асоціації та економічної інтеграції» і слугує стратегічним орієнтиром системних соціально-економічних реформ в Україні. Передбачена Угодою, поглиблена та всеохоплююча зона вільної торгівлі між Україною та ЄС визначатиме правову базу для вільного переміщення товарів, послуг, капіталів, частково робочої сили між Україною та ЄС, а також регуляторного наближення, спрямованого на поступове входження економіки України до спільного ринку ЄС [7].

Цілі цього документа відображені у його першій статті. Передбачається, що цілями асоціації є: сприяння поступовому зближенню Сторін, ґрунтуючись на спільних цінностях і тісних привілейованих зв'язках, а також поглиблюючи зв'язок України з політикою ЄС та її участь у програмах та агентствах; забезпечення необхідних рамок для посиленого політичного діалогу в усіх сферах, які становлять взаємний інтерес; сприяння, зберігання й зміцнювання миру та стабільності у регіональному та міжнародному вимірах відповідно до принципів Статуту ООН і Гельсінського заключного акту Наради з безпеки та співробітництва в Європі 1975 року, а також цілей Паризької хартії для нової Європи 1990 року; запровадження умов для посилених економічних та торговельних відносин, які вестимуть до поступової інтеграції України до внутрішнього ринку ЄС, у тому числі завдяки створенню поглибленої і всеохоплюючої зони вільної торгівлі, як це визначено у Розділі IV («Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею») цієї Угоди, та підтримання зусилля України стосовно завершення переходу до діючої ринкової економіки, у тому числі шляхом поступової адаптації її законодавства до *acquis* ЄС; посилення співробітництва у сфері юстиції, свободи та безпеки з метою забезпечення верховенства права та поваги до прав людини і основоположних свобод; запровадження умов для дедалі тіснішого співробітництва в інших сферах, які становлять взаємний інтерес [8].

Угода передбачає здійснення системи заходів щодо реформування українського законодавства у різних сферах та приведення його у відповідність до *acquis* ЄС. Так, передбачається необхідність його адаптації у сферах юстиції, свободи та безпеки; торгівлі та питаннях, пов'язаних з торгівлею; підприємництва; фінансових послуг; оподаткування; інтелектуальної власності; економічного та галузевого співробітництва; фінансового співробітництва та боротьби з шахрайством; енергетики; освіти, навчання та молоді та інше.

Задля виконання положень Угоди, Кабінет Міністрів України 25 жовтня 2017 року затвердив Постанову № 1106 «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами – з іншої». У ній Кабінет Міністрів України затвердив план заходів з виконання Угоди про асоціацію. Реалізація зазначеного плану забезпечить безперервність процесу виконання зобов'язань Україною протягом всього періоду дії Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, доступність інформації про її виконання, чіткість механізмів реагування та вжиття невідкладних заходів, необхідних для забезпечення належного виконання її положень. Виконання плану заходів передбачає внесення змін до нормативно-правових актів та розроблення нових з метою наближення законодавства України до права Європейського Союзу відповідно до зобов'язань в рамках Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом [9].

Варто зазначити, що на сьогодні Україною вживається низка заходів щодо виконання положень Угоди, про що Кабінетом Міністрів України ведеться щорічна звітність. Так, за 2017, 2018, 2019 роки, прогрес виконання запланованих завдань у більш ніж 20 сферах становить 41%, 52%, 37% відповідно. Серед них: Верховною Радою України – 32%, 28%, 12%; Центральними органами виконавчої влади – 42%, 43%, 53%; іншими органами державної влади – 50%, 34%, 21% відповідно.

Значна увага приділялася виконанню положень щодо юстиції, свободи, безпеки та прав людини – прогрес виконання становить: за 2017 рік – 56%; за 2018 рік – 41%; за 2019 рік – 14%. На виконання Угоди було прийнято Закон України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», розроблено проєкт закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення вимог законів України, спрямованих на створення безперешкодного доступу для осіб з

інвалідністю до будівель і споруд», продовжувалося виконання Національної стратегії у сфері прав людини та відповідного Плану дій з її реалізації на період до 2020 року, з листопада 2018 року почало діяти Державне бюро розслідувань, продовжується співпраця з ЄС у сфері управління кордонами, міграції, притулку та протидії злочинності, 05.09.2019 розпочав роботу Вищий антикорупційний суд (ВАКС), Міністерством юстиції України розроблено проекти законів України «Про ратифікацію Римського статуту Міжнародного кримінального суду» та «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо співробітництва з Міжнародним кримінальним судом» і т.д.

Імплементация Угоди про асоціацію у сфері «Освіта, навчання та молодь» сприяє досягненню Цілей сталого розвитку – 4 «Якісна освіта», 8 «Гідна праця та економічне зростання», 9 «Промисловість, інновації та інфраструктура», 10 «Скорочення нерівності», 11 «Сталий розвиток міст і громад», 13 «Пом'якшення наслідків зміни клімату», 16 «Мир, справедливість та сильні інститути» та 17 «Партнерство заради сталого розвитку» [11, с. 67].

Угода не містить чітких зобов'язань у сфері освіти, навчання та молоді, водночас вона закріплює загальні принципи, на основі яких відбувається співпраця. Реформа освіти в Україні у 2017 році визнана одним з ключових пріоритетів діяльності Уряду. Реформування передбачає докорінні зміни на всіх рівнях освіти. Завдяки інструментам підтримки сторони ЄС, зокрема в рамках Програми ЄС «Еразмус+» та проекту eТвіннінг, широкій співпраці з Європейським фондом освіти, Україна має змогу впроваджувати системні реформи у середній, професійній та вищій освіті [10, с.81]. З метою модернізації системи освіти прийнято новий Закон України «Про освіту», на виконання вимог якого Урядом утворено орган, що централізовано відповідатиме за дотримання якості освіти та

освітніх стандартів – Державну службу якості освіти, яка буде представлена на регіональному рівні через спеціальні відділення.

З вересня 2018 року розпочато впровадження реформи середньої освіти «Нова українська школа», яка базується на кращих європейських практиках та пропонує перехід до компетентнісного навчання, імплементацію якої продовжено і в 2019-2020 роках. У бюджеті на 2020 рік закладено рекордні 1,4 млрд грн на НУШ – на оновлення освітнього простору в школах та професійний розвиток вчителів.

Триває робота над опрацюванням змісту законопроекту «Про освіту дорослих», який забезпечує доступ до навчання протягом життя (формальна і неформальна освіта, включно із формуванням навичок на робочому місці для осіб віком від 25-64 років). Прийнято Закон України «Про повну загальну середню освіту» № 0901-ІХ від 29.08.2019. Також, запущено службу Освітнього омбудсмена – посадової особи, на яку Кабінетом Міністрів України покладається виконання завдань із захисту прав у сфері освіти. Затверджено 69 стандартів професійної (професійно-технічної) освіти, розроблених на основі компетентнісного підходу. Всього таких стандартів затверджено 179. Відкрито 45 навчально-практичних центрів з новим обладнанням та технікою, де учні можуть опанувати практичні навички, а дорослі – пройти підвищення кваліфікації або перенавчання. У бюджет 2020 року на створення таких центрів закладено у 5 разів більше коштів — 259 млн грн [12, с. 67].

Україною активно вживаються заходи щодо реформування сфери енергетики. Угода про асоціацію передбачає здійснення масштабних реформ в газовому, нафтовопромисловому та електроенергетичному секторах з метою запровадження ринкових механізмів функціонування, забезпечення рівних можливостей, захисту прав споживачів та зниження впливу на довкілля. Окрім цього, значна увага приділяється питанням енергетичної безпеки та розвитку міждержавного співробітництва.

Прогрес виконання запланованих зобов'язань становить: за 2017 рік – 71% ; за 2018 рік – 59% , за 2019 рік – 28%.

На виконання Угоди про асоціацію прийнято Закон України «Про ринок електричної енергії в Україні», підписано Угоду про умови майбутнього об'єднання енергосистем України та Молдови з енергосистемою континентальної Європи, ухвалено рішення Стокгольмського арбітражу щодо постачання газу в Україну, Урядом схвалено Енергетичну стратегію України на період до 2035 року, ухвалено План заходів з реалізації Меморандуму стратегічного партнерства між Україною та ЄС в енергетичній сфері.

У 2018 році досягнуто принципової згоди між Україною та ЄС щодо оновлення Додатку XXVII до Угоди про асоціацію, який містить перелік обов'язкових до імплементації Україною актів ЄС у сфері енергетики з метою інтеграції енергетичного ринку України в енергетичний ринок ЄС в секторах газу та електроенергії. Було прийнято План заходів з реалізації 1-го етапу Енергетичної стратегії України (до 2020 року), який затверджено розпорядженням КМУ від 06.06.2018 № 497, створено нову модель ринку електроенергії (Закон України «Про ринок електричної енергії» та План організації підготовки проектів актів, необхідних для її впровадження) [11, с. 23].

22.05.2019 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо забезпечення конкурентних умов виробництва електричної енергії з альтернативних джерел енергії» № 2712-VIII від 25.04.2019. Законом передбачається запровадження конкурентної моделі стимулювання розвитку відновлювальної енергетики шляхом проведення аукціонів з розподілу підтримки («зелених» аукціонів). Газовий ринок України повністю перейшов на добове балансування. Відбулася одна із ключових реформ в енергетичній галузі – відтепер Україна повністю синхронізована з Європою у режимі роботи

газового ринку. Взяті у 2014 році зобов'язання Урядом України в рамках Угоди про асоціацію виконані в цій частині. 27.11.2019 Урядом ухвалено План заходів щодо зниження рівня опромінення населення радоном та продуктами його розпаду, мінімізації довгострокових ризиків від поширення радону в житлових і нежитлових будівлях, на робочих місцях на 2020-2024 роки, що дозволить підвищити рівень радіаційного захисту українців до світових та європейських стандартів, і наближує законодавство України до вимог ЄС, зокрема Додатку XXVII до Угоди про асоціацію [12, с. 42-43].

Також, реформування законодавства здійснюється й у сфері підприємництва. Ефективні правила та методики у сфері заснування та діяльності компаній є одним із важливих напрямів у запровадженні в Україні привабливого інвестиційного клімату та удосконалення механізмів доступу до ринку. Прогрес виконання запланованих зобов'язань у цій сфері становить: за 2017 рік – 62%; за 2018 рік – 89% , за 2019 рік – 73%.

У 2018 році прийнято ряд нормативно-правових актів, якими встановлено критерії допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання, а саме: 1) постанову КМУ від 07.02.2018 № 57 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва»; 2) постанову КМУ від 31.01.2018 № 33 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на працевлаштування окремих категорій працівників та створення нових робочих місць»; 3) постанову КМУ від 11.01.2018 № 11 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на професійну підготовку працівників»; 4) постанову КМУ від 31.01.2018 № 36 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги на відновлення платоспроможності та реструктуризацію

суб'єктів господарювання»; 5) постанову КМУ від 07.02.2018 № 118 «Про затвердження критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання на проведення наукових досліджень, технічний розвиток та інноваційну діяльність». Розпочав роботу офіційний веб-сайт Антимонопольного комітету, який став першоджерелом інформації про цілі, форми, обсяг та бюджет державної допомоги. Постановою КМУ «Про затвердження переліку послуг, що становлять загальний економічний інтерес» від 23.05.2018 № 420 спрощено процедуру надання таких послуг [11, с. 20].

Адаптація законодавства здійснюється також і у митній сфері. Запровадження прозорих та спрощених митних процедур, а також усунення дискримінаційних вимог до імпорту, експорту або ж транзиту товарів позитивно впливає на розвиток торгівлі. Глава 5 «Митні питання та сприяння торгівлі» Розділу IV «Торгівля і питання, пов'язані з торгівлею» Угоди про асоціацію передбачає співробітництво України та ЄС щодо обміну інформацією, впровадження спільних ініціатив, автоматизації митних та інших торговельних процедур з метою сприяння торгівлі та, водночас, досягнення оптимального балансу між сприянням торгівлі та ефективним контролем і безпекою [10, с. 24]. Прогрес виконання запланованих зобов'язань становить: за 2017 рік – 33%; за 2018 рік – 36%, за 2019 рік – 42%.

На виконання Угоди про асоціацію прийнято закони про приєднання України до Конвенції про спільний транзит та запровадження системи NCTS, запровадження програми авторизованого економічного оператора та захист прав інтелектуальної власності при митному оформленні товарів. Законом «Про режим спільного транзиту та запровадження національної електронної транзитної системи» від 12.09.2019 № 78–IX запроваджуються європейські транзитні правила, що дасть можливість підприємствам

використовувати єдину митну декларацію та єдину гарантію для переміщення товарів від свого складу до складу контрагента.

Висновки. Отже, адаптація та гармонізація національного законодавства України з правом ЄС є однією з ключових умов поглиблення співпраці нашої країни з міжнародними організаціями Європи та їхніми країнами-членами. Фактично вона створює передумови для здійснення наступних кроків на шляху до євроінтеграції України.

Загалом процес адаптації включає вимоги щодо забезпечення відповідності національного законодавства праву ЄС. Задля запуску цього процесу, Україна та ЄС уклали Угоду про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами – з іншої. Варто констатувати, що Україною вживаються заходи щодо виконання її положень. Основними напрямками безпосередньо є реформування законодавства у сфері юстиції, свободи, безпеки та прав людини; митних питань; енергетики; оподаткування; навколишнього природного середовища; освіти, навчання та молоді; соціальної політики і т.д.

Також, Кабінетом Міністрів України прийнято Постанову від 25 жовтня 2017 року № 1106 «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони», відповідно до якої вживаються заходи щодо адаптації законодавства України до права ЄС. Водночас, Кабінетом Міністрів України ведеться щорічна звітність про стан їх виконання.

Загалом станом на 01.01.2020 загальний прогрес виконання Угоди про асоціацію з 2014 року склав 43%. Найбільшого прогресу за весь час імплементації Угоди про асоціацію досягнуто у сферах «Політичний діалог, національна безпека та оборона» – 86%, «Юстиція, свобода, безпека, права людини» – 82 %, «Державні закупівлі» – 80%, «Технічні

бар'єри у торгівлі» – 79%, «Підприємництво» – 76%. Разом з тим є сфери, у яких Україна відстає від графіку виконання своїх зобов'язань за Угодою про асоціацію: «Транспорт, транспортна інфраструктура, поштові та кур'єрські послуги» – 19%, «Фінансовий сектор» – 22%, «Енергетика» – 29%.

Проаналізувавши зазначену звітність, ми можемо зробити висновок, що наразі діяльність з виконання Угоди про асоціацію має тенденцію до зменшення. Це потребує негайного вирішення та підвищення активності та взаєморозуміння серед органів влади. Однак, незважаючи на це, ми впевнені, що Україні вдасться успішно адаптувати всі сфери свого законодавства до права Європейського Союзу і зробити ще один важливий крок до своєї мети.

Література

1. Муравйов В. Гармонізація законодавства України з правом Європейського Союзу в рамках Угоди про асоціацію між Україною та ЄС / В. Муравйов, Н. Мушак // Віче. 2013. № 8. С. 12-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2013_8_6
2. Петров Р. Транспозиція *acquis* Європейського Союзу у правовій системі третіх країн: Монографія. К.: Істина, 2012. 364 с.
3. Капіца Ю. Наближення законодавства України до законодавства ЄС відповідно до Угоди про партнерство та співробітництво між Європейським Союзом та Україною // Український правовий часопис. К., 1999. Вип. 5. С. 18–25.
4. Яковюк І.В. Адаптація законодавства України до законодавства Європейського Союзу: проблеми реалізації / І.В. Яковюк // Державне будівництво та місцеве самоврядування: зб. наук. пр. / Нац. акад. прав. наук України, НДІ держ. буд. та місц. самоврядування. Х.: Право, 2012. Вип. 24. С. 37-49.

5. Про Загальнодержавну програму адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_1702
6. Адаптація законодавства України до *acquis* Європейського союзу: підсумки п'ятирічного шляху. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_1702;
7. Угода про асоціацію. URL: <https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociasiyu>
8. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/conv#n69
9. Постанова КМУ від 25 жовтня 2017 року № 1106 Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vikonannya-ugodi-pro-asociasiyu-mizh-ukrayinoyu-z-odniyeyi-storoni-ta-yevropejskim-soyuzom-yevropejskim-spivtovaristvom-z-atomnoyi-energiyi-i-yihnimi-derzhavami-chlenami-z-inshoyi-storoni>
10. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2017 році. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/pro-vikonannya-ugodi-pro-asotsiatsiyu-mizh-ukrainoyu-ta-evropeyskim-soyuzom-za-2017-rik.pdf>
11. Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом у 2018 році. URL: https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/AA_report-UA.pdf

12.Звіт про виконання Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом за 2019 році. URL: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/ar-aa-implementation-2019-4.pdf>

References

1. Muravjov V. Gharmonizacija zakonodavstva Ukrajiny z pravom Jevropejskogho Sojuzu v ramkakh Ughody pro asociaciju mizh Ukrajinou ta JeS / V. Muravjov, N. Mushak // Viche. 2013. # 8. S. 12-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/viche_2013_8_6;
2. Petrov R. Transpozycja acquis Jevropejskogho Sojuzu u pravovi systemy tretikh krajin: Monografija. K.: Istyna, 2012. 364 s.
3. Kapica Ju. Nablyzhennja zakonodavstva Ukrajiny do zakonodavstva JeS vidpovidno do Ughody pro partnerstvo ta spivrobitnyctvo mizh Jevropejskym Sojuzom ta Ukrajinou // Ukrajinjskij pravovyj chasopys. K., 1999. Vyp. 5. S. 18–25.
4. Jakovjuk I.V. Adaptacija zakonodavstva Ukrajiny do zakonodavstva Jevropejskogho Sojuzu: problemy realizaciji / I.V. Jakovjuk // Derzhavne budivnyctvo ta misceve samovrjaduvannja: zb. nauk. pr. / Nac. akad. prav. nauk Ukrajiny, NDI derzh. bud. ta misc. samovrjaduvannja. Kh.: Pravo, 2012. Vyp. 24. S. 37-49.
5. Pro Zagaljnoderzhavnu proghramu adaptaciji zakonodavstva Ukrajiny do zakonodavstva Jevropejskogho Sojuzu. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_1702
6. Adaptacija zakonodavstva Ukrajiny do acquis Jevropejskogho sojuzu: pidsumky p'jatyrichnogho shljakhu. URL: https://minjust.gov.ua/m/str_1702

7. Ughoda pro asociaciju. URL:
<https://www.kmu.gov.ua/diyalnist/yevropejska-integraciya/ugoda-pro-asociacyu>
8. Ughoda pro asociaciju mizh Ukrajinuju, z odnijeji storony, ta Jevropejskym Sojuzom, Jevropejskym spivtovarystvom z atomnoji energiji i jikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoji storony. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011/conv#n69
9. Postanova KMU vid 25 zhovtnja 2017 roku # 1106 Pro vykonannja Ughody pro asociaciju mizh Ukrajinuju, z odnijeji storony, ta Jevropejskym Sojuzom, Jevropejskym spivtovarystvom z atomnoji energiji i jikhnimy derzhavamy-chlenamy, z inshoji storony. URL:
<https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-vikonannya-ugodi-pro-asociacyu-mizh-ukrainoyu-z-odniyeyi-storoni-ta-yevropejskim-soyuzom-yevropejskim-spivtovarystvom-z-atomnoyi-energiyi-i-yihnimi-derzhavami-chlenami-z-inshoyi-storoni>
10. Zvit pro vykonannja Ughody pro asociaciju mizh Ukrajinuju ta Jevropejskym Sojuzom u 2017 roci. URL:
<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/pro-vikonannya-ugodi-pro-asotsiatsiyu-mizh-ukrainoyu-ta-evropeyskim-soyuzom-za-2017-rik.pdf>
11. Zvit pro vykonannja Ughody pro asociaciju mizh Ukrajinuju ta Jevropejskym Sojuzom u 2018 roci. URL:
https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/AA_report-UA.pdf
12. Zvit pro vykonannja Ughody pro asociaciju mizh Ukrajinuju ta Jevropejskym Sojuzom za 2019 roci. URL:
<https://www.kmu.gov.ua/storage/app/sites/1/55-GOEEI/ar-aa-implementation-2019-4.pdf>